

Tien contracten voor vernieuwing

Over het SP-Toekomstcongres

Geert Selleslach

Redactielid

In tijden van snelle politiek kiest *Samenleving en politiek* elke maand voor artikels met een grondiger analyse. 'Stop de tijd. Neem een *Samenleving en politiek*', zou je kunnen stellen. Maar *Samenleving en politiek* kiest ook duidelijk voor de discussie. Naar aanleiding van het SP-Toekomstcongres van 16 en 17 mei hebben we elf mensen aangezocht om te reageren op de verschillende 'contracten', de teksten die ter voorbereiding van dat congres werden gemaakt (op de contracten over milieu en stad en ruimte komen we in latere nummers terug). Het werd een rijpe oogst aan kritische bedenkingen bij de teksten van de toekomst. Deze reacties hebben we gebundeld in dit extra nummer van *Samenleving en politiek*.

Droom en werkelijkheid

Het is vaste prik geworden dat opiniemakers naar ongerijmdheden zoeken in het politieke discours. En dat is maar goed ook: het vertelt ons iets over mechanismen als beïnvloeding en onstandvastigheid, maar ook over argumentatie en meningsvorming. Het is opvallend met hoeveel enthousiasme en sarcasme politieke partijen worden aangepakt op hun "beginselloosheid". Vooral het laatste decennium werd nogal smalend gedaan als partijen stap voor stap afstand namen van hun oude ideologieën. Meestal worden dan standpunten van nu vergeleken met standpunten van tien, twintig of zelfs vijftig jaar geleden. Alsof ondertussen niets veranderd is!

Politieke partijen trachten zich de laatste jaren onder druk van de publieke opinie te vernieuwen op vlak van structuren, personeel én ideeën. De SP werkte samen met honderden

geïnteresseerden gedurende twee jaar een vuistdikke bundel teksten uit in tien contracten (sociaal, economisch, politiek, ethisch, mondiaal, cultuur, onderwijs, milieu, stad en ruimte, mobiliteit). De hoorzittingen gedurende de maand maart brachten heel wat mensen samen voor niet altijd even gemakkelijke debatten. Het slot is het toekomstcongres van 16 en 17 mei waarop de teksten besproken en gestemd zullen worden. Het is een van die momenten dat een politieke partij tijd neemt om te denken, te discussiëren, ideeën uit te broeden; dat de dagelijkse snelheid even aan de kant wordt gezet. Niet altijd een gemakkelijke oefening voor een beleidspartij.

Het werd op wat ongelooft onthaald: wie haalt het in zijn hoofd om 700 bladzijden op de politiek geïnteresseerde los te laten? Is de tijd van de grote verhalen dan niet volledig voorbij? Kan je niet beter snel scoren met een *one-liner* uit een vlotte mond? Wordt de marketingman ook in de politiek niet stilaan belangrijker dan de ideeënman? M.a.w. hebben de ideologieën niet afgedaan? Blijkbaar niet. Hoewel de lezer op het hart wordt gedrukt dat dit niet een klassiek ideologisch verhaal is, maar een poging om de SP terug zuurstof te geven voor het komende decennium. Na tien jaar beleid ontstond het gevoel van ademtekort. Het werd geen zoektocht naar een nieuw 'groot verhaal', maar soms bijna een punctuele opsomming van op middenlange termijn te realiseren punten. Toch heeft de tekst de ambitie om het nieuwe kader te vormen voor een moderne sociaal-democratische partij. Achter de *one-liner* moet nog wat inhoud schuilgaan.

Het artikel 'Wat is er veranderd? Een vergelij-

king van de congres teksten van 1974 en 1998' van Jan Blommaert toont duidelijk aan dat er sinds het ideologische congres van de - toen nog nationale - socialistische partij in 1974 heel wat water naar de zee is gestroomd. De politieke inhoud is grondig gewijzigd. Het politieke discours is mede door de media enorm geëvolueerd. De oude, klassieke, ideologische krijtlijnen werden uitgeveegd. De oude socialisten zijn niet te vergelijken met de nieuwe. Maar misschien werd dat nooit met zo veel woorden in officiële teksten gegoten? En is daarom de verrassing - voor sommigen - zo groot?

Hoewel. De grote trendbreuk gebeurde midden de jaren '80 toen de zogenaamde 'jonge turken' de partijleiding overnamen en nieuwe accenten legden. Het 'SP-Alternatief' (beter bekend als het 'Economisch Alternatief') van 1983 was niet langer geïnspireerd door de "grote structuurhervormingen" en de "controle van de sleutelsectoren onderbrengen bij de gemeenschap". Concrete voorstellen zoals arbeidstijdverkorting moesten voortaan de oplossing bieden voor het werkloosheidsprobleem. Ook het Economisch Alternatief aanvaarde de sociaal gecorrigeerde markteconomie. Ondertussen gebeurde er eveneens op andere terreinen - ook op de zgn. 'niet-socialistische' - heel wat baanbrekend denkwerk dat later voor een stuk gerealiseerd werd met socialisten in de regering. Ook het onderschatte 'sociaal congres' van 1990 haalde het denk- en discussiewerk over de sociale zeker-

heid uit de politieke loopgraven en positioneerde de SP.

Een goed gedocumenteerd, rationeel en geargumenteerd kader is ook anno '98 niet vies. De huidige roep om emotionaliteit in de politiek garandeert niet dat er overzichtelijke, rationele beslissingen worden getroffen. Het vergroot enkel de kans dat een kortstondig populair thema meer aandacht en geld wegkaapt dan het eigenlijk verdient. Een globale beleidslijn, die rekening houdt met de vele deelaspecten van de moderne maatschappij, maakt de kans op een particularistische politiek kleiner. Het is een kwestie van het overzicht te bewaren.

De SP heeft met de teksten van het Toekomstcongres een poging gewaagd het overzicht voor het komende decennium te bewaren. Zoals je in de reacties op de verschillende 'contracten' kan lezen bevatten de standpunten volgens sommigen nog te veel dromen. Anderen vinden ze te beleidsgericht. Sommigen vinden dit een eenvoudige vastlegging van een reeks oude SP-standpunten. Anderen vinden er nieuwe standpunten in terug. Sommigen vinden het een mager beestje. Anderen zien er de start van een moderne sociaal-democratie in. Uiteenlopende reacties dus, waarvoor je - ja het mag - even de tijd moet nemen. Reacties die misschien ook aanzetten om het origineel te lezen. Reacties die zeker de teksten van het SP-Toekomstcongres hebben uitgediept.